

Engleski čaj / Triptih Miše / Kroksica-šlapa-uho

Plašćar, Lea

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:491838>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-01**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Akademija likovnih umjetnosti

Sveučilišta u Zagrebu

Nastavnički odsjek

Lea Plaščar

ZAVRŠNI RAD

PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

Zagreb, 2021./2022.

Kolegiji: Slikanje, Grafika, Kiparstvo

Mentori/profesori iz glavnih umjetničkih predmeta:

doc.dr.art. Igor Čabraja

doc.dr.art. Snježana Ban

doc.art Vojin Hrast

ENGLISKI ČAJ/TRIPTIH MIŠE/ KORKSICA-ŠLAPA-UHO

SAŽETAK

Ovi radovi za mene obilježavaju pronalaženje sebe kao umjetnika, njima sam polako otkrivala svoj put i po prvi put pronašla svoje mjesto u moru vizualnih umjetnosti. Volim birati svakodnevne, svima dobro poznate motive i spajati ih u neočekivanim situacijama. Cilj mi je stvoriti rad koji izaziva da se promatrač suptilno upita "zašto", no istovremeno voljela bih prenijeti i smislenost koju vidim u njima. Za mene je umjetnost nepredvidljiv proces kojim otkrivam svoje ideje.

If I knew what the picture was going to be like, I wouldn't make it.

Cindy Sherman

Ključne riječi: sloboda, automatizam, šala, nadrealizam, svakodnevica, proces, duboki tisak, Mišo Kovač, greške, spajanje, materijal

ENGLISKI ČAJ

Crtanje, pa zatim slikanje, oduvijek su dio mog života, no kroz školovanje slikanje je za mene postao put prema konačnom cilju potpunog prepuštanja stvaranju. Pri tome, najviše interesa imam za nadrealističku umjetnost, odnosno prema slikanju bez prepreka koje mi omogućava da prenesem svoje misli, ideje i želje na platno u potpunosti prepuštajući kontrolu uma automatizmu. Za sada ne mogu reći da sam usavršila taj zadatak ili da sam blizu navedenom cilju, no "Engleski čaj" je slika koja me najviše približila osjećaju slobodnog stvaranja.

Volim raditi zabavnu umjetnost, humorističnu, koristeći nevine šale koje odaju dojam bezbrižnosti, a često bi se mogle nazvati i "dad jokes". Odrasla sam uz oca koji stalno priča viceve, a oni variraju od crnog humora do nevinih šala. Kada bi pričao, dakako, neprimjerene viceve, mene i sestru bi doveo u pomalo neugodnu situaciju u kojoj, ili ne bi znale kako reagirati, ili ne bi shvatile šalu. Nevine su šale meni nekako draže, no time što je koristio oboje, nikada nismo znale što očekivati, ali dan prepun različitih emocija je bio zagarantiran. Iz toga razloga, rekla bih da humor asociiram sa svakodnevicom. Svojim bi radovima htjela pomiješati svakodnevicu i nadrealistične/nerealne svjetove, a mislim da je korištenje nevinog i suptilnog humora jedan od načina kojim to želim postići.

Na ovoj je slici glavni motiv hobotnica čiji se krakovi raspoređuju po slici tako da su u interakciji s prostorom. Krakovi hobotnice na jednom dijelu slike stvaraju bazen u kojemu ljudi plivaju, drugi krak se pretvara u cvijet, a u pozadini se odvija tema slike; proces cijedenja mlijeka iz vimena u engleski čaj. Visina postavljanja linije horizonta na ovoj slici inspirirana je slikama Salvadora Dalija. Dali liniju horizonta postavlja, ili jako nisko i tako naglašava veličinu motiva ili su pak oni dosta visoko, što nama kao promatraču, a i njemu kao slikaru, dopušta da uđemo duboko u svijet koji stvara. Dali svojim dubokim prostorom, kao da priprema pozornicu, zatim na njoj izmišlja predstavu. Iz toga razloga, često prvo naslikam horizont, i onda popunim prostor onim što mi „padne na pamet“.

Što se tiče samog odabira tema, scena iz dokumentarnog filma "*The Mystery of Picasso*", francuskog redatelja Henria-Georgea Clouzota iz 1955., u kojoj Picasso stvara sliku "Head of a Faun" imala je veliki utjecaj na moj proces crtanja i slikanja još od osnovne škole. U ovom

dokumentarnom filmu Picasso crta markerima na papiru unutar pet minuta, pri čemu temu nije odabrao ranije, već je traži u tom trenutku šarajući po papiru. Tri kruga s kojima počinje rad postaju cvijeće, zatim riba pa pijetao koji se na kraju pretvori u glavu. Cijelo vrijeme samouvjerenom crta, negira i dodaje. Iako na gotovoj slici prevladava crna glava, njegov rad ima dubinu i otkriva proces koji stoji iza njega. Fascinira me otkrivanje rada, ideja koja potječe još od Michelangela koji tvrdi kako on samo oslobađa forme koje su zatvorene u mramoru. Smatram kako je otkrivanje rada najbolji dio procesa stvaranja, a zatim dolazi dio u kojem je naš posao da "otkriveno" dovedemo u red, stvorimo sliku.

“An artist is attracted to certain kinds of form without knowing why. You adopt a position intuitively; only later do you attempt to rationalize or even justify it.”

Fernando Botero

Engleski čaj, 2021., akril na papiru

TRIPTIH MIŠE

Za svakog umjetnika postoji medij koji mu ne odgovara i kojem prilazi s određenom dozom straha. Unatoč tome što je za mene taj medij upravo grafika, a taj strah pretvoren je u strahopoštovanje. Proces stvaranja grafike definitivno je najteži od svih ostalih medija s kojima sam radila, no zanimljiv je zato što je neočekivan. Naime, iako iziskuje puno truda, malo se toga može usporediti s tim kada vidimo otisak matrice na kojoj smo dugo radili. Na greške u grafici se gleda na dva načina: ako se radi o sitnim oštećenjima smatra se kako joj one daju šarm i karakter, no ako se radi o većim greškama, koristi se fraza "*grafika ne oprašta*". Ove sam godine imala priliku određivati granicu između velikih i malih grešaka, učila na greškama i na kraju dobila radove koji pokazuju taj put.

Tehnike dubokog tiska na mene oduvijek ostavljaju dojam zrele i stalozene umjetnosti, stoga sam je željela prilagoditi svojim interesima odabiranjem suvremene teme. Željela sam spojiti stare s novim medijima. Iz tog razloga predmet mog rada su naslovnice albuma Mate Miše Kovača. Iako Mišo Kovač možda i nije najsuvremeniji izbor, odabrala sam ovog umjetnika s obzirom na njegov legendarni status koji s godinama ne jenjava. Najprodavaniji je pjevač hrvatske estrade, s više od 20 milijuna prodanih albuma tijekom njegove karijere koja traje više od 50 godina. (izvor? Otkud ti ta informacija?) Jedna od najznačajnijih karakteristike njegove karijere je odnosom s publikom i njegov osebujan karakter na pozornici. Dubravko Ivaniš Ripper spominje ovu situaciju u intervju gdje govori o Kovačevom koncertu na Poljudu 1993. godine: "Mišo Kovač sa bežičnim mikrofonom hoda po Poljudskom stadionu, trkne desnim ramenom desna tribina pjeva, trkne lijevom, lijeva tribina. Stvarno nevjerojatan *feeling*. Taj čovjek jednostavno, radeć' vrlo malo, znači ne trudeć' se puno, postiže *maksimala* efekt. Neusporediva je njegova pojava s bilo kim kod nas. "

Osim Mišinog status velikana u glazbenoj industriji, odabrala sam ovu temu i zbog samih naslovnica koje imaju zaista intrigantna rješenja i naslove. Dobar primjer za to je naslovnica njegova albuma iz 1996. pod nazivom "*Al je ljubav bolest teška*" u kojoj u prvom planu s lijeve strane vidimo Mišin portret koji se gradualno spaja sa pozadinom. U pozadini je more, a dramatična zraka sunca probija kroz oblake. Mišin triptih započela sam sa singlom "*Još i danas teku suze jedne žene*" iz 1976. Ovaj je singl jedan od njegovih najpoznatijih hitova, a na naslovnici je prikazan kako samouvjereno gleda u kameru, drži cigaretu u ustima, a otkopčana

košulja mu otkriva prsa koja mu krasi križ. Singl *"Ja sam čovjek"* iz 1976. odabrala sam kao motiv druge grafike, a na trećoj se nalazi naslovnica albuma *"Ja sam KOVAČ svoje sreće"* iz 2006.

Grafike su izrađene tehnikom dubokog tiska, točnije bakropisom i akvatintom. U procesu stvaranja grafika naišla sam na nekoliko problema, ali i na rješenja. Iako je cilj bio napraviti "trash" grafiku, prva dva rješenja zaista su me iznenadila kada sam prvi put vidjela otisak. Naime, boja je bila znatno tamnija nego što sam na prvu očekivala, ali ipak mi se svidjelo. Boje su me nasmijale i zabavile te su me podsjetile na kvazi-umjetnička dijela koja pojedinac može pronaći na legendarnom zagrebačkom sajmu Hreliću. Spomenutu trash estetiku teško je definirati, a najčešće se koristi kada govorimo o glazbi. Ona graniči sa parodijom, kičem, kempom i sličnim stilovima, no za razliku od njih ne možemo nešto nazvati trashom ako se nismo ranije upoznali s nečim sličnim. Trash, u kontekstu suvremene likovne umjetnosti, karakterizira namjerno zanemarivanje kvalitete ili posvajanje estetika iz bliske povijesti koja se u suvremenom kontekstu više ne smatraju kvalitetnim. Kvaliteta izrade definitivno nije u prvom planu mojih grafika, već propitkivanje granica između grešaka koje daju karakter i neoprostivih grešaka. Ne znam gdje se na toj skali točno nalaze moje grafike, no smatram kako ih najbolje opisuje komentar profesora Čabraje: "Toliko je loše da je dobro."

Miše, 2022.

Miše, 2022.

Triptih Miše, 2022., bakropis, akvatinta

Ali bakropis, akvatinta.

"Mišo"

Lea Klavžar, 2022.

Triptih Miše, 2022., bakropis, akvatinta

KROKSICA-ŠLAPA-UHO

Srednjoškolsko obrazovanje na odjelu grafike, koje je uključivalo bavljenje isključivo 2D medijima poput slikarstvo i grafike, natjeralo me na introspektivno razmišljanje o ovim medijima. Pitala sam se do kada ću morati usavršavati vještinu kako bi napokon osjetila slobodu stvaranja, to jest, mogućnost da se potpuno prepustim procesu uz osjećaj kontrole nad materijalom. Na fakultetu sam prvi puta probala izrađivati kiparske radove slobodne tematike i ondje pronašla odgovor. Iako u kiparstvu imam najmanje iskustva, najviše imam osjećaj kontrole. Upoznala sam se sa gomilom mogućnosti koje kiparstvo nudi, od odabira materijala pa do korištenja gotovih svakodnevnih predmeta, što mi pruža realnost i figuraciju koju tražim, a omogućuje da njihovim spajanjem stvorim novu, nerealnu cjelinu.

“Kroksicu” navodim kao početak mog kiparskog puta, kao rad koji je meni dao najviše. Započela sam s običnom hrpom gline, zabila jednu žicu i oblikovala glinu u oblik na koji me podsjećala, što je bila neka vrsta papuče. Tako sam slobodno nastavila dalje i dobila konačni rad u kojem šlapa na polovici postaje “kroksica”, remenčić se spiralno kreće oko noge i postaje rub hlača, a zatim uho. Pokušala sam prikazati kako skulptura ima smislen put, stvorena je organski te se nadam da tako i izgleda.

Kao inspiraciju za kiparske radove, kao i u ostalim medijima, navodim slikarstvo nadrealizma. Uz legendarne umjetnike poput spomenutog Dalíja, Andréa Bretona i Max Ernsta, od suvremenika navela bih Brunu Pontiroliu. Inspirirana sam načinom na koji tijela životinja i ljudi prilagođava obliku kojega želi postići na slici. Na taj način postiže svojevrsni *horror vacui* unutar dijela slike u kojemu namještanje tijela da popuni određeni format dovodi na novu razinu. Savija tijela u iznimno nerealne poze, što me podsjeća na to kako nema granica kod modificiranja objekata u korist stapanja nekoliko elemenata u cjelinu.

S obzirom na to da u slikarstvu pokušavam postići određeni sklad između stvarnog i izmišljenog svijeta, trodimenzionalnost kiparstva mi daje mogućnost da stvorim nadrealne objekte koji postaju dio stvarnog svijeta. Skulptura s umjetnikom dijeli prostor, dodjeljujemo joj mjesto i često oduzima znatno više našeg životnog prostora od slike na zidu. U suživotu s njom, doživljavamo je s više osjetila od samog vida, primjerice s dodiranjem i mirisom. Meret Oppenheim je kiparica koja mi je otvorila vrata za propitkivanje materijala i teksture te važnosti koju ona ima

za skulpturu. Krznena šalica je savršen primjer kako promjenom materijala ili teksture dobivamo potpuno novi doživljaj predmeta. Oppenheim je na ovom radu naglasila kontrast između glatke i čvrste keramike i krzna. Naime, već na prvi pogled promatrač zna kakvo bi neugodno iskustvo bilo piti iz te šalice. Suprotno tome, na ovoj sam skulpturi materijal željela prilagoditi onome što prikazuje. Izrađena je od silikonske gume, tako da je sama skulptura mekana kao što su to kroksica i uho u stvarnosti. Korištenjem ovog materijala pokušala sam se približiti ideji stvaranja balansa između realnog i nerealnog.

Kroksica-šlapa-uho, 2021., silikonska guma